UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 23/17
Møtedato: 21.3.2017
Journalnummer:

ÅRSRAPPORT FOR FORSKNING 2016

Forslag til årsrapport for forskning 2016 ble behandlet i Forskningsutvalget onsdag 8. mars, med følgende vedtak:

'Årsplanen for forskning 2016 anbefales fremmet for fakultetsstyret, med de justeringene som fremkom i møtet.'

Fakultetet er hvert år pålagt å avgi forsknings-, forskerutdannings- og utdanningsmelding til UiB sentralt der det rapporteres om oppnådde resultater for året som har gått og prioritering av tiltak i året som kommer. Forskningsdekan og forsknings- og stabsseksjonen ber styret om fullmakt til å utarbeide forsknings- og forskerutdanningsmelding med utgangspunkt i årsrapporten for forskning 2016.

Saken fremmes for fakultetsstyret med følgende

forslag til vedtak:

1. Styret sier seg tilfreds med aktiviteten i 2016 og anser at rapporten gir en tilfredsstillende fremstilling, med de merknader som eventuelt måtte komme i møtet.
2. Styret gir forskningsdekan og forsknings- og stabsseksjonen fullmakt til å utarbeide forsknings- og forskerutdanningsmelding med utgangspunkt i årsrapporten for forskning 2016.

Asbjørn Strandbakken
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

10.3.2017
RASÆ/GUBRN

Vedlegg: Årsrapport for forskning 2016

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

ÅRSRAPPORT FOR FORSKNING 2016

1 Innledning

Årsplanen for forskning 2016 skal fungere som et planleggingsverktøy for fakultetsledelsen, forskningsdekanen og Forsknings- og stabsseksjonens arbeid. Årsplanen ble behandlet i Forskningsutvalget 1. mars og vedtatt i Fakultetsstyret 15. mars 2016.

13.12.2016 ble fakultetsstyret forelagt en foreløpig løypemelding knyttet til tiltakene i planen. Med dette følger den endelige årsrapporten for 2016.

Årsplanen 2016 ble utformet i skjæringsfeltet mellom to strategiperioder, og inneholder ingen vesentlige, nye satsninger. Den nye strategien for perioden 2016-2022 ble vedtatt i Fakultetsstyret 30.08.2016, og strategiplanen for perioden 2011-2015 ble forlenget til den nye strategien trådde i kraft. I lys av ble det besluttet å lage en forenklet årsplan for forskning for 2016.

Forskningsutvalget har hatt 5 møter og behandlet 37 saker. Hovedsakene foruten orienteringssaker har vært fakultetets nye strategi 2016-2022, årsrapport og –plan for forskning, evaluering av annuum for stipendiater, innstillinger vedrørende søknader om forskningstermin, innstillinger til stipendiat- og postdoktorstillinger, opptak på ph.d.-programmet, behandling av søknader om små driftsmidler, bevilgning av tilskuddsreiser og vit.ass.-bistand. Forskningsutvalget har behandlet en høring fra Kunnskapsdepartementet om «nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. «

2 Organisatoriske utfordringer

2.1 Rekruttering

2.1.1 Rekruttering til forskerutdanningsprogrammet

Fakultetet har behov for en årlig tilvekst på fem-seks nye stipendiater for å sikre kritisk masse i forskergruppene og til forskerutdanningsprogrammet. Syv nye ph.d.-kandidater ble rekruttert i 2016 og startet på forskerutdanningsprogrammet i januar 2017. ***Med dette har fakultetet nådd sitt mål om årlig tilvekst til forskerutdanningsprogrammet***. Fakultetet vil fortsatt måtte jobbe målrettet for å få flere stipendiater finansiert av eksterne prosjektmidler.

Disse syv kandidatene fordeler seg som under.

Fakultetets grunnbevilgning – 4 ph.d.-kandidater

- Mari Knapstad Nilsen. Prosjekt: «Skattemessig bosted etter intern norsk rett og skatteavtalene». Utlysning juni 2016 øremerket skatterett/kontraktsrett/formuerett.
- Brage Thunestvedt Hatløy. Prosjekt: «Harmoniseringa av formueretten i mellomalderen i utviklinga av Magnus Lagabøtes Landslov.» Utlysning juni 2016 – åpen kategori.

- Øyvind Røed. Tilsatt på prosjektet «Statsstøtte i finanssektoren,» finansiert av Finansmarkedsfondet. Prosjektleder: Ronny Gjendemsjø. Ø. Røed er finansiert over fakultetets egenandel i prosjektet. Prosjekttittel: "The legal implications of repayment of aid that was granted in the form of a state guarantee".
- Yngvil Marie Erichsen**.** Prosjekt: «Arctic shipping: Climate Change and Legal Challenges.» Utlysning juni 2015 øremerket havrett, men startet først på forskerutdanningsprogrammet i 2017.

Forskningsrådet - ekstern finansiering – 1 ph.d.-kandidat

- Prosjekt "GOVLAND – Legal governance in land use planning. Balance between national and municipal power and between private initiative and public control". Prosjektleder er Ingunn Myklebust. Siv Elén Årskog Vedvik er tilsatt som stipendiat med prosjektet: «Areal- og miljøforvaltning: Kommunalt sjølvstyre eller statleg styring?».

Forskningsrådet - Offentlig sektor ph.d. – 1 ph.d.-kandidat

- Som det første fakultetet ved UiB fikk Det juridiske fakultet i 2016 en ny stipendiat som er finansiert over ordningen *offentlig sektor ph.d.* Dette er et samarbeid mellom fakultetet og Skatt Vest, der Forskningsrådet dekker 50 % av lønnskostnadene og Skatt Vest dekker den øvrige prosentandelen. Guri Lindblad startet på ordningen 1. november og skal følge doktorgradsprogrammet fra 2017 og fram til ferdigstillelse i 2020. Hennes prosjekt har tittelen *«Hovedytingslæra i norsk merverdiavgiftsrett - med særlig fokus på unntaket for finansielle tenester i merverdiavgiftsloven § 3-6.»* Professor Benn Folkvord innehar fra 2016 en professor II stilling ved fakultetet og er hovedveileder for Lindblad.

Ansatt hos ekstern arbeidsgiver – 1 ph.d-kandidat

- Siri H. Puntervold Nilssen, ansatt ved Universitetet i Agder. Prosjekt: «Ulovfesta representasjonsevne».

2.1.2 Rekruttering av nye førsteamanuenser

Det er ikke lyst ut nye stillinger i 2016.

2.2 Forskergruppene

Den pågående strategiprosessen i 2016 avdekket et behov for å vurdere om det er behov for å bygge inn supplerende og mer fleksible organisasjonselementer i strukturen for å møte eksterne forventninger om tverrfaglighet, samfunnsutfordringer, internasjonalisering og innovasjon. I den vedtatte strategiplanen er det tatt inn et element om at det skal *«gjennomføres et organisasjonsutviklingsprosjekt tidlig i strategiperioden for å se hvordan fakultetet best kan møte nye rammevilkår og resultatkrav.»*

Retningslinjene for forskergruppene ble vedtatt av Fakultetsstyret 11.6.2013. I følge retningslinjene skal forskningsdekanen evaluere forskergruppene innen **august 2017**.

Denne evalueringen bør sees i sammenheng med strategiens tiltak om igangsetting av et organisasjonsutviklingsprosjekt. I 2016 er det ikke gjort noen endringer i organiseringen av forskergrupper, og driftstilskuddet til forskergruppene har vært uendret.

- Hver forskergruppeleder får kr 25 000 til driftsstøtte. I forskergrupper med delt lederskap, får hver forskergruppeleder kr 20 000 i driftsstøtte.
- Hver forskergruppe får vit.ass-støtte på inntil 30 timer.
- Tiltaket med små driftsmidler er videreført. I 2016 er det fordelt kr 700 000 i driftsstøtte til forskergruppene, og kr 298 500 i driftsstøtte til enkeltforskere.

En ny forskergruppe i Folkerett ble opprettet i november 2016, med Knut Einar Skodvin og Maja Janmyr som forskergruppeledere.

2.3 Forskningsadministrasjonen

2.3.1 Målrettet informasjon om relevante utlysninger og tilbud om administrativ spisskompetanse under søknadsskrivingen

Det er et uttalt mål i UiBs strategi «Hav-Liv-Samfunn», at fakultetene skal øke sin eksterne prosjektportefølje med flere eksternt, finansierte prosjekter. I samarbeid med prodekan er det etablert en intern «task-force»-gruppe med nøkkelpersoner fra Forsknings- og stabsseksjonen. Gruppen identifiserer alle relevante program det er mulig å søke finansiering fra, og har løpende kontakt med aktuelle fagmiljø på fakultetet. Task-force-gruppen har også etablert et samarbeid med Forskningsavdelingens nyetablerte arbeidsgruppe for bidrags- og oppdragsvirksomhet (BOA), ledet av underdirektør dr.scient., Beatriz Balino.
Som nevnt under punkt 4.3.2, har fakultetet i 2016 økt antall søknader om prosjektfinansiering, sammenlignet med 2015.

2.3.2 Stimulering til økt BOA-aktivitet - insentiver for forskere som vil arbeide med søknader

17. mars 2015 vedtok Fakultetsstyret en ordning med frikjøp fra undervisning for forskere som skulle arbeide med prosjektsøknader om eksternfinansiering. Ved utgangen av *2016 har syv benyttet seg av dette.*

2.3.3 Evaluering av ordningen med personlig annuum til stipendiater

Forsknings- og stabsseksjonen la fram en evaluering om ordningen til Fakultetsstyret 7. juni 2016. Fakultetsstyret anbefalte at ordningen med personlig annuum skal fortsette å fungere i tråd med de gjeldende retningslinjene. Styret anbefalte at ordningen evalueres på nytt i første halvår 2017.

- Personlig annuum innebærer at stipendiater som har et 4-årig løp får kr 25 000 per år til disposisjon (kr 100 000), mens stipendiater som følger et 3-årig løp til sammen har til disposisjon kr 25 000 per år (kr 75 000 totalt). Regnskapsrapport pr. mai 2016, viste at for perioden 01.01.2015-06.05.2016 er det regnskapsført totalt kr 226 567. Av 22 stipendiater er det 19 stipendiater som har brukt mindre enn kr 10 000 i nevnte periode. Administrasjonens inntrykk er at ordningen gir forutsigbarhet og likhet gjennom stipendforløpet.

3 Forskerutdanningen

3.1 Antall kandidater på ph.d.-programmet

Per 31.12.16 var 47 personer knyttet til fakultetets doktorgradsprogram. 32 av disse er ansatt som stipendiat på fakultetet, mens fire er fortsatt aktive men med avsluttet ansettelsesforhold. To kandidater hadde levert avhandlingen og ventet på bedømmelse, og ni personer på programmet er ansatt i andre virksomheter. En av disse ni finansieres av Norges Forskningsråd og Skatt vest gjennom ordningen offentlig sektor-ph.d.

3.2 Gjennomstrømming på ph.d.-programmet

Alle nye stipendiater får en oppstartsamtale sammen med leder for ph.d.-programmet og veileder, og alle stipendiater har årlige medarbeidersamtaler med prodekan for forskning. Disse tiltakene ble i sin tid iverksatt for å forbedre gjennomstrømmingen på programmet, og de har vist seg å være verdifulle tiltak. Oppstartsamtalen sikrer forutsigbarhet og en god start på programmet, og medarbeidersamtalene bidrar til å fange opp eventuelle utfordringer underveis slik at disse kan løses før de utvikler seg.

Fakultetet er à jour med midtveisevalueringer, og i løpet av 2016 gjennomførte vi åtte midtveisevalueringer.

I 2016 arrangerte fakultetet for første gang motivasjonsseminar for stipendiater. Alle som hadde fullført midtveisevaluering ble invitert, og ni deltok på seminaret 1. september på Fløien. Lege og professor Ingvard Wilhelmsen holdt foredrag, og deretter var den en diskusjonsdel ledet av prodekan for forskning og leder for forskerutdanningen. Evalueringen i etterkant tilsier at fakultetet skal fortsette med denne typen seminarer, men form og innhold er under vurdering.

Fakultetet har også startet opp med halvårlige møter for hele gruppe B. Bakgrunnen er resultater som framkom i ARK-undersøkelsen (arbeidsmiljøundersøkelsen) som ble gjennomført i 2014, som synliggjorde noen forbedringspunkter fra gruppe B. Hittil har vi hatt to slike møter, ett i september 2016 og ett i januar 2017.

Disputaser: Det ble gjennomført seks disputaser i 2016. En avhandling med søknad om å bli vurdert for graden dr.philos. ble underkjent.

Følgende personer avla doktorgrad ved Det juridiske fakultet i 2016:

- Birthe Eriksen: «Arbeidstakers rett til å varsle om kritikkverdige forhold, jfr. arbeidsmiljøloven § 2-4(1). Med særlig vekt på varsling i aksjeselskap.»
- Roald Hopsnes: «Kommunale forhåndstilsagn – En analyse av adgangen til og rettsvirkningen av forhåndsbinding av forvaltningsmyndighet.»
- Maria Vea Lund: «Passivitet – Om binding og rettstap som ulovfesta passivitetsverknader»
- Silje Karin Nordtveit: «En formuerettslig analyse av fordringens stiftelsestidspunkt.»
- Erlend Baldersheim: «Til tingsrettens ontologi.»
- Oddleif Torvik: «Arm´s length distribution of operating profits from intangible value chains among jurisdictions. A study of the US and OECD transfer pricing provisions.”

3.3 Innhold i ph.d.-programmet

3.3.1 Opplæringsdelen

Den obligatoriske delen av doktorgradsprogrammet har fått systematisk oppgradering, særlig med tanke på den pedagogiske oppgaven overfor stipendiatene. Det har vært en gjennomgang basert på tilbakemeldinger fra stipendiatene, og det er også foretatt et eget arbeid med justeringer av opplegget knyttet til tekstkvalitet basert på veiledernes innsikter og tilbakemeldinger etter veilederseminaret i november/desember 2016 (se kapittel 3.4.).

Det er videre foretatt en gjennomgang av oppleggene særlig med tanke på at opplæringen skal representere en helhet og at de ulike elementene skal gi en progresjon i stipendiatenes doktorgradsløp. Man har derfor hatt en gjennomgang av hvordan de ulike elementene fungerer i relasjon til hverandre basert på de målsettinger som knytter seg til læringsutbyttet. Det er nedlagt et større arbeid i å kommunisere læringsutbyttet til stipendiatene og formidle hvilke ferdigheter de ulike elementene skal bidra til i doktorgradsopplæringen. Av den grunn er blant annet omtalen av kursene gjort mer utfyllende.

Oppleggene på grunnlinjen er i større grad tilpasset engelskspråklige stipendiater, og opplegget for fellessamlinger har blitt bedre tilpasset nytilsatte og engelskspråklige stipendiater.

3.3.2 Pedagogisk opplæring

Det er også etablert egne pedagogiske samlinger, som også fokuserer på gruppeledelse, pedagogikk og formidling. Formålet er både å gi stipendiatene en bedre rolleforståelse og en innføring i hvilke kommunikasjons- og lederegenskaper som det vil være behov for når man skal lede teamarbeid. Opplegget har også som formål å gi stipendiatene en innføring i grunnleggende pedagogiske virkemidler og gi rom for erfaringsutveksling, slik at de kan bli mest mulig trygg i underviserrollen og ikke bruke unødvendig mye tid på forberedelse. Dette vil også medvirke til at stipendiatenes undervisningsplikter ikke forhindrer en god progresjon i avhandlingsarbeidet og doktorgradsutdannelsen for øvrig.

3.3.3 ATTR

Det juridiske fakultet gikk i 2016 inn som partner i forskerskolen «Authoritative Texts and Their Reception: National Research School on Textual Interpretation (ATTR)». Forskerskolen har fokus på metodiske spørsmål knyttet til fortolkning av autoritative tekster, og er et tverrfaglig tilbud til ph.d.-kandidater innen fagfeltene jus, humaniora og religion/teologi. Prosjektet, som er finansiert av Norges forskningsråd, startet opp 1. januar 2016 og har en varighet på åtte år.

3.4 Tilbud om opplæring for veiledere

Særlig på bakgrunn av at fakultetet har fått stadig flere unge veiledere med doktorgrad, har ledelsen for doktorgradsutdannelsen bestemt seg for å utvikle flere nye tilbud for erfaringsutveksling og veilederopplæring. I mai 2016 ble det avholdt en samling der man særlig fokuserte på å informere veilederne om innholdet i den obligatoriske doktorgradsopplæringen, diskutere veilederrollen og få input til videreutviklingen av innholdet i veilederopplæringen. Det ble særlig vist interesse for ett

element i den obligatoriske opplæringen av stipendiatene. Opplegget er ledet av professor Eivind Kolflaath som både er professor ved Det juridiske fakultet og Institutt for filosofi. Han er cand. philol. med hovedfag i filosofi og med doktorgrad i forholdet mellom filosofi og lingvistisk semantikk. Hans spesialfelt er blant annet argumentasjonsteori. Kolflaath har utviklet et kurs i tekstkvalitet for stipendiatene. Veilederne ønsket å få nærmere innsikt i opplegget, blant annet fordi det påvirker alle sider av stipendiatenes forståelse for tekst- og språkutvikling. Språket er meget sentralt innenfor rettsvitenskapen og Kolflaaths kurs bidrar også til å forstå kvaliteten og særegenhetene ved de juridiske tekstene og rettsvitenskap sådan fra et eksternt faglig ståsted.

Mot slutten av året ble det på denne bakgrunn arrangert et opplegg for vitenskapelig ansatte som var nokså likt det opplegget stipendiatene har (som siste element) på forskerskolen. Temaet er tekstkvalitet, hvor fenomener som bidrar til eller svekker gjennomsiktighet og klarhet i formidlingen av det faglige innholdet, prioriteres fremfor mer trivielle aspekter som rettskriving, grammatikk og typografi. Formålet med å arrangere et slikt opplegg også for fast vitenskapelig ansatte var først og fremst at veiledere (og potensielle veiledere) skulle få kjennskap til opplegget stipendiatene gjennomgår på forskerskolen, og dessuten at veilederne skulle få anledning til å videreutvikle sin egen metode, og raffinere sitt språk, for å kommentere tekst. Opplegget besto av to deler, hvor den første var en forelesning om tekstkvalitet, og den andre delen gikk ut på at deltakerne kommenterte tekster i mindre grupper. Det ble oppmuntret til dialog med forfatteren, hvor kommentatoren stiller spørsmål om teksten, og forteller om sin leseropplevelse, heller enn å felle dommer over teksten. Diskusjonene i denne siste delen av opplegget anskueliggjorde blant annet hvordan kommentarer som gjelder tekstkvalitet, kan være en inngang til å diskutere det faglige innholdet. Interessen var stor, og hele 31 ansatte deltok i hele eller deler av seminaret. Hele programmet kan leses her.

For å kunne planlegge gode opplæringstilbud for veiledere også i fremtiden, har fakultetet satt ned en egen arbeidsgruppe som skal ha ansvar for dette. Gruppen består av Berte-Elen Konow, Anne Marie Frøseth, Eivind Kolflaath, Karl Harald Søvig og Gunhild Brubakken.

3.5 Internasjonalisering

I oppstartsamtalen mellom ph.d.-kandidat, veileder og leder for doktorgradsprogrammet, motiveres kandidatene til å knytte seg til utenlandske forskningsmiljø og delta i fora der prosjektet skal presenteres på engelsk. Verdien av utenlandsopphold er også tema i de årlige medarbeidersamtalene med prodekan. Videre informeres det om muligheten for at deltakere på mer ekstensive språkkurs godskrives i den valgfrie delen av ph.d.-programmet. De siste par årene har 1-2 kandidater fått dette godskrevet. (Stipendiater som presenterer sitt prosjekt på engelsk for et internasjonalt publikum, får uttelling for dette i den valgfrie delen av ph.d.-programmet.)

Forskergruppelederne og veilederne oppfordres også til å ta med stipendiatene på større konferanser, og stipendiatene får godskrevet ekstra studiepoeng dersom de presenterer prosjektet sitt i større internasjonale fora. Fakultetets smådriftsmidler, som fordeles blant forskergruppene, tildeles blant annet felles faglige reiser i regi internasjonale nettverksgrupper der stipendiatene etter en tid kan komme i posisjon til å bli rekruttert til internasjonale forskningsprosjekter.

Fakultetet har satt av egne midler til språkvask og bistand for stipendiater som vil skrive sine prosjekter på engelsk.

3.5.1 Ph.d.-kurs i Kina (SPIRE-midler)

For fjerde år på rad mottok vi SPIRE-midler for å gjennomføre kompetanse- og nettverksbygging i kinesisk rettskultur gjennom ph.d.-seminaret i "Chinese Legal Culture – studied from a Nordic Viewpoint" ved Nordic Centre, Fudan i Shanghai. Kurset ble kombinert med et besøk til Renmin-universitetet i Beijing, der stipendiater fra Det juridiske fakultet, UiB, og Renmin-universitetet fikk presentere sine prosjekter. Fire ph.d.- kandidater deltok på reisen. Med dette har 28 av fakultetets ph.d.-kandidater gjennomført kurset. De har dermed fått anledning til å oppnå en grunnleggende forståelse av det kinesiske rettssystemet, og de har fått erfaring med å presentere prosjektet sitt for et internasjonalt publikum. Hele programmet kan leses her.

Oppbygging og styrking av samarbeid med Kina er en strategisk prioritering både for UiB generelt og for Det juridiske fakultet spesielt. Ved å tilby fakultetets ph.d.-kandidater innsikt og mulighet til å få forståelse for kinesisk rettskultur, bygges det opp en nasjonal kompetanse som vil kunne være av vesentlig betydning for fremtiden. Per i dag er Det juridiske fakultet i Bergen det eneste norske fagmiljøet med systematisk utvikling av kompetanse innenfor kinesisk rett. Fakultetet har blitt tildelt SPIRE-midler også for 2017, men midlene vil overføres til 2018 hvor vi samler to kull med stipendiater som reiser sammen. Dette fordi det i 2017 viste seg å være vanskelig for fler av stipendiatene å reise, og opplegget blir bedre om gruppen av stipendiater er større.

3.5.2 Ph.d.-kurs i India (SIU-midler)

Fakultetet fikk i 2014 en tildeling på 600 000 kroner fra SIU for å fremme forskningssamarbeid og studentutveksling til India. Midlene er tildelt for årene 2015, 2016 og 2017, og i tildelingen er det inkludert midler til en ph.d.-workshop i 2016 og 2017. En delegasjon på seks ph.d.-kandidater deltok på workshop ved National Law University, New Delhi i mai 2016, og i mars 2017 reiser en ny delegasjon til India. Denne siste delegasjonen består av tre seniorer, inkludert representanter fra dekanatet, seks ph.d.-kandidater og tre masterstudenter. Fakultetet vurderer det som et rekrutteringstiltak å invitere med studenter som skriver stor masteroppgave, spesielt når økonomien i prosjektet tillater det. Programmet for 2016 kan leses her.

4 Forskningsaktiviteten i 2016

4.1 Satsningsområdene i henhold til strategiplanen 2011-2015

Fakultetets strategiplan 2011-2015 ble forlenget til å gjelde til neste plan ble vedtatt. Det ble vedtatt strategiplan for 2016-2022 på fakultetsstyremøtet 30. august 2016. Det ble ikke vedtatt tematiske satsningsområder slik som i den forrige strategiplanen, men heller lagt vekk på blant annet betydningen av mer eksternfinansiert forskning, tverrfaglighet, samarbeid med andre aktører i rettslivet, og god forskerrekruttering.

I det følgende oppsummeres aktiviteten i satsningsområdene fra strategiplanen 2011-2015 – i hele 2016.

4.1.1 Strafferett og straffeprosess

Bergen Lecture ble i år gjennomført 26. oktober. Årets foredragsholder var dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, Robert Spano. Det overgripende tematiske temaet var *strafferettens grenser*, der grensene for straff etter EMDs praksis (den europeiske menneskerettighetsdomstol) ble belyst.

Forskergruppen har gjennom året arbeidet systematisk med å utarbeide en felles plan om å samarbeide om felles publikasjoner på temaet strafferettens grenser. Målet er å få dette publisert enten som artikler i Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice, eller som en antologi.

Prosjektet «Strafferettssystemet funksjonalitet», som er finansiert av Bergens forskningsstiftelse (BFS), fortsatte i 2016 og vil bli avsluttet 31.12.2017.

I møte 1. november vedtok Fakultetsstyret opprettelse av et nytt femårig prosjekt, finansiert av Bergens forskningsstiftelse. Prosjektet «Politi- og påtalerett,» baserer seg på de faglige resultatene som fremkommer i det BFS-finansierte prosjektet «Strafferettssystemets funksjonalitet» (se over). Det nye prosjektet vil bygge på resultatene fra politi- og påtalerettssatsingen i dette prosjektet, samtidig som det vil bringe inn nye forskningstemaer.

4.1.2 Konkurranse- og markedsrett

Workshopen «Effectiveness and Application of EU/EEA law at National level" ble gjennomført i august 2016. Dette er den første av tre workshops i perioden 2015-2018, der en samler unge forskere fra Europa for å se på og sammenligne anvendelsen av forskjellige EU-/EØS-rettslige prinsipper i nasjonale domstoler. Målet er å publisere nasjonalrapportene fra hver workshop i separate antologier.

En planlagt tur til EUI i Firenze ble vanskelig å gjennomføre, men store deler av forskergruppen reiser dit våren 2017 når EUI skal arrangere den årlige CLEEN workshopen. CLEEN er et nettverk av konkurranserett- og økonomisentre som BECCLE er en del av. Målet med besøket er å knytte faglige kontakter og vurdere samarbeid om fremtidige utlysninger av forskningsmidler.

Forskergruppen er tett knyttet til BECCLE, og har i samarbeidet med dette senteret arrangert 10 seminarer i løpet av året. Høydepunktet i samarbeidet innen BECCLE var den årlige todagers internasjonale konferansen i april med tema konkurranserett og – økonomi, med ca. 40 presentasjoner av pågående forskningsarbeider.

Forskergruppen har også mottatt eksterne midler til to forskningsprosjekter, begge fra Finansmarkedsfondet (via Forskningsrådet). Én ph.d.-stipendiat er ansatt som fakultetets bidrag til prosjektet "Towards more stability, competitiveness and predictability in the financial sector" som startet i 2016, og en post.dok. skal tiltre i annet halvår 2017, finansiert av prosjektet «EØS-finanstilsyn – en rettsvitenskapelig analyse av Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet».

4.1.3 Formuerett

Det årlige Riezlern-seminaret gikk av stabelen i mars og samlet deltakere fra Norge, Tyskland, Sveits, Frankrike og Australia. Seminaret er tungt på privatrett, EU-rett, konkurranserett og EU-økonomi.

Seminaret er godt egnet til å bygge bånd mellom formuerett og konkurranserett. Ph.d.-stipendiater deltok på seminaret. Disse får en unik mulighet til å presentere sine prosjekter på engelsk.

I regi av forskergruppen er det også holdt prosjektfremleggelser og presentasjoner av gjester fra de to andre norske juridiske fakultetene, samt av utenlandske kapasiteter.

Forskergruppens medlemmer blir også invitert til møter i Finansjuridisk forum, en arena der jurister fra bank- og finansnæringen og fra formuerettsmiljøet ved fakultetet møtes for å holde hverandre faglig oppdatert.

4.2. Andre større faglige satsinger

4.2.1 Landslovsprosjektet

Landslovsprosjektet 2014-2024 har som overordnet mål å utforske Kong Magnus VI Landslov av 1274 for å gi ny kunnskap og nye perspektiv til denne. Prosjektet er flerfaglig med forankring i filologi, arkeologi, historie, filosofi, statsrett og rettshistorie. Delprosjektet «Tekst- og disposisjonsvarianter i Landslova av 1274», drevet i samarbeid med Nasjonalbiblioteket, skal etter planen avsluttes ved utgangen av 2017. I forbindelse med delprosjektet, «Miserabiles personae, » (samarbeid med Stavanger Museum/Barnemuseet), ble det gjennomført en utstilling i Stavanger i oktober. Det er sendt en stor søknad om infrastrukturmidler til Forskningsrådet (jfr. punkt 4.3).

4.2.2. Skatterett

Som en del av fakultetets samfunnsoppdrag, har fakultetet et langsiktig mål om å etablere et forskningsmiljø knyttet til skatterett. Dette er et rettsområde av vital samfunnsmessig betydning, og det er presserende behov for å bygge opp et akademisk fagmiljø.

Guri Lindblad er ny stipendiat på forskerutdanningsprogrammet gjennom ordningen offentlig sektor ph.d. (jf avsnitt 2.1 og 3.1.). En av de to stipendiatstillingene som ble utlyst ved fakultetet i juni er knyttet til Skatterett/kontraktsrett/formuerett. Det er nylig rekruttert en kandidat til denne stillingen som skal skrive en avhandling innen skatterett.

Professor Benn Folkvord er tilsatt i 20 % stilling som professor II ved Det juridiske fakultet.

4.3. Eksternfinansierte aktiviteter (BOA)

4.3.1 Porteføljen

I 2016 var inntektene av eksternfinansierte prosjektet på 11,9 millioner kroner (basert på regnskapstall, dvs «omsetning»). Dette er noe lavere enn tilsvarende tall for 2015 (differanse på 0,5 millioner). Vitenskapelige stillinger finansiert av eksterne midler (i hovedsak rekrutteringsstillinger) utgjorde i underkant av 12 årsverk, omtrent tilsvarende som for 2015**. *Målet om å komme opp på samme nivå som i 2013 da inntektene utgjorde ca 20 millioner kroner, er dermed heller ikke nådd i 2016.*** Fakultetet vil fortsatt arbeide systematisk med å posisjonere seg inn mot aktuelle program og utlysinger med tanke på å øke den eksterne prosjektporteføljen.

Figur 1 BOA-prosjekter 2010 - 2016

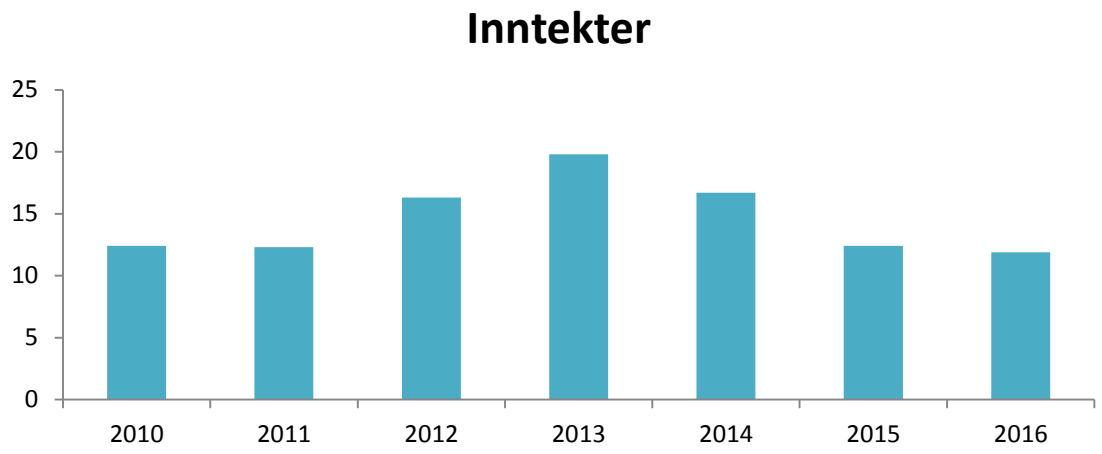

Inntektene tilsvarer regnskapstallene («omsetningen» for de ulike årene). Inntektene er i all hovedsak knyttet til lønnsmidler (stort sett i form av rekrutteringsstillinger) og i mindre omfang driftsmidler.

Ved inngangen til 2016 hadde fakultetet 13 forskningsprosjekter, hvorav 10 med finansiering fra Norges forskningsråd, to med finansiering fra Bergens forskningsstiftelse og ett prosjekt finansiert av privat giver. Tematisk er prosjektene i forankret i de tre satsingsområdene i strategiplanen for 2011 – 2015 (strafferett og straffeprosess, konkurranserett og formuerett), men det forskes også på tema relatert til velferd, migrasjon, naturressursforvaltning, menneskerettigheter og rettshistorie/-kultur. 3 av prosjektene ble faset ut i løpet av 2016, og ytterligere 3 fases ut i løpet av 2017. I 2016 ble 4 nye forskningsprosjekter startet opp, 3 med finansiering av Forskningsrådet. Antall forskningsprosjekter vil dermed ligge på omtrent samme nivå ved inngangen til 2016 som ved utgangen (noe lavere enn året før).

4.3.2 Søknadsmobilisering - arbeid inn mot fagmiljøene

Som nevnt under punkt 2.3 – «Forskningsadministrasjon», er det blitt jobbet systematisk med å øke BOA-porteføljen.

I alt ble det søkt om midler til 20 forskningsprosjekter i regi av Norges forskningsråd. Blant disse ble det sendt 5 søknader til FRIPRO («Fri prosjektstøtte»). Videre ble det levert søknader til SAMKUL («Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger), VAM («Velferd, arbeidsliv og migrasjon», MARINFORSK («Marine ressurser og miljø»), FME («Forskning på miljøvennlig energi»), FINNUT («Forskning og innovasjon i utdanningssektoren»), HAVBRUK («Stort program for havbruksforskning»), ENERGIX («Stort program for energi») og INFRASTRUKTUR («Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur»). I tillegg ble det levert én søknad til Finansmarkedsfondet (via Forskningsrådet). 15 av søknadene har fått avslag, 2 er blitt innvilget, mens 3 for tiden er til behandling. ***Med dette er målet om å bidra med minst én søknad mot aktuelle utlysinger i løpet av 2016, i stor grad oppnådd.***

Det ble i tillegg sendt 4 søknader til EU. 2 av disse var søknader om nettverksmidler under Erasmus+-ordningen (Jean Monnet-nettverk), mens de 2 andre var søknader om forskningsprosjekter, begge knyttet til naturressursforvaltning (nærmere bestemt karbonlagring). 3 av søknadene har fått avslag, mens den ene er gått videre til trinn 2 i søknadsprosessen (forventet utfall: juni 2017). Fakultetet

hadde rolle som partner i de nevnte EU-søknadene. ***Målet om at fakultetet skulle delta med minst én søknad i 2016 mot Horizon 2020, er dermed oppnådd.***

Utover søknader til Forskningsrådet og EU, ble det sendt én søknad til Bergens forskningsstiftelse innen politi- og påtalerett og én til Akademiaavtalen (samarbeidsavtale mellom UiB og Statoil) innen konkurranserett. Begge søknadene ble innvilget, og oppstart av prosjektene skjer først i 2017 (se omtalen av innvilgete søknader i 2016 i avsnittet under).

Antall forskningssøknader i 2016 er betydelig høyere enn i 2015, dvs totalt 26 mot 15 året før. Selv om flere av søknadene har fått avslag, har enkelte av evalueringene vært såpass gode at miljøene ønsker å videreutvikle disse med tanke på gjenbruk.

I 2016 ble det klart av søknaden om et nytt senter for fremragende forskning (SFF) med tittelen «Norwegian Centre for Law, Economics and Organisation» ikke gikk videre fra prekvalifiseringsrunden.

Figur 2 Antall søknader 2016 fordelt på finansieringskilde og rolle i prosjektet

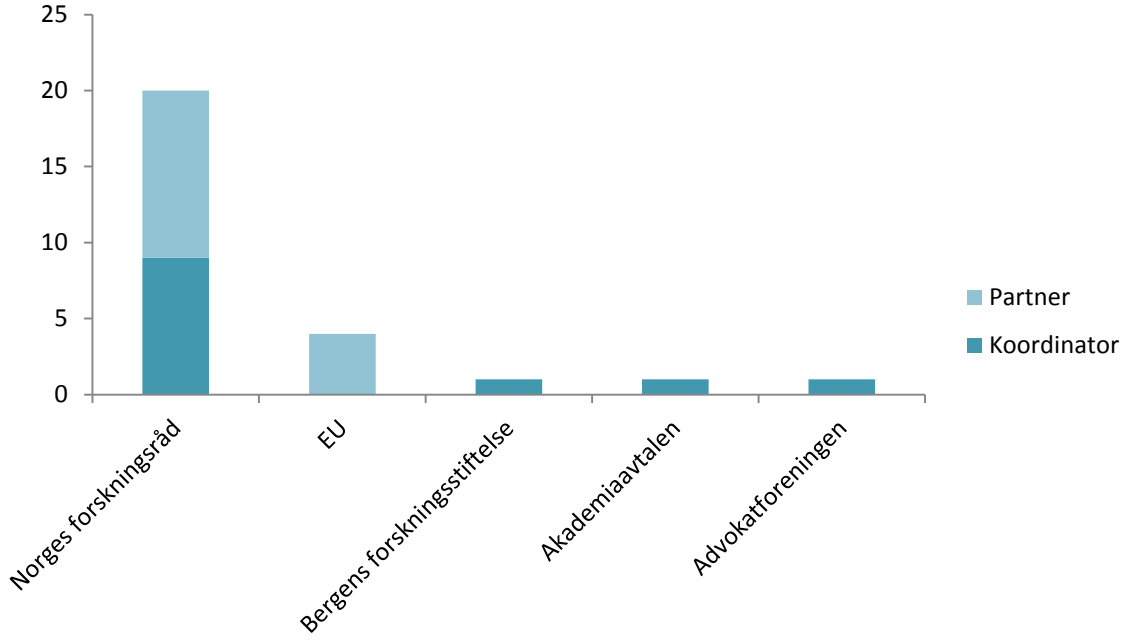

Søknader i 2016 som er blitt innvilget, gjelder følgende prosjekter:

- **Politi- og påtalerett**. *Hovedfinansieringskilde*: Bergens forskningsstiftelse (14,7 millioner) Koordineres av Det juridiske fakultet. Prosjektleder: Gert Johan Kjelby (oppstart 2017)
- **EØS-finanstilsyn - en rettsvitenskapelig analyse om Norges tilknytning til EUs tilsynssystem for finansmarkedet**. *Hovedfinansieringskilde*: Finansmarkedsfondet (2,7 millioner) Koordineres av Det juridiske fakultet. Prosjektleder: Halvard Fredriksen (oppstart 2017)
- **Regulating energy markets, a perspective from EEA/EU Competition and Public procurement law**.
  Hovedfinansieringskilde: Akademiaavtalen (2,5 millioner). Koordineres av Det juridiske fakultet: Prosjektleder: Ignacio H. Anchustegui (oppstart 2017)
- **Historicizing the Ageing Self: Literature, Medicine, Psychology, Law**

Hovedfinansieringskilde: Norges forskningsråd (8,8 millioner – fakultetet deltar kun med egenfinansiering). Koordineres av HF-fakultetet, UiB (oppstart 2016).

Fakultetet jobber systematisk videre med søknadsmobilisering. Utover de programmene som er nevnt ovenfor i forbindelse med innsendte søknader, har flere andre program i Norges forskningsråd en tematisk profil som er relevant for forskningsmiljøene ved fakultetet. Dette gjelder blant annet programmet SAMRISK («Samfunnssikkerhet og risiko»), DEMOS («Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning»), KLIMAFORSK («Stort program for klima»), MARINFORSK («Marine ressurser og miljø»), MILJØFORSK («Miljøforsking for en grønn samfunnsomstilling»), POLARPROG («Polarforskningsprogrammet»), HELSEVEL ««Gode og effektive helse,- omsorgs- og velferdstjenester») og NORGLOBAL («Norge – Global partner»).

Søknadsmobiliseringen mot EUs Horizon 2020 er i 2016 blitt styrket gjennom et tettere og mer systematisk samarbeid mellom fakultetet og det nyetablerte BOA-teamet sentralt (jf punkt 2.3). Blant annet oppfordres forskningsmiljøene i større grad enn tidligere til å komme med innspill til kommende utlysinger (gjennom å kommentere utkast til nye arbeidsprogram) og om å delta på såkalte «Brokerage events» hvor prosjektideer legges fram for potensielle samarbeidspartnere.

Av de sentrale samfunnsutfordringene i Horizon 2020 («Societal challenges – «SC») med faglig relevans for fakultetet, kan nevnes «Secure societies» (SC7), marin forskning/naturressursforvaltning (SC2 og SC5) og forskning knyttet til blant annet flyktningrett og migrasjon (SC6**).** ***Fakultetet hadde som mål å fremme én søknad mot ERC (grunnforskningsprogrammet i European Research Council) i 2016, men dette var ikke realiserbart***. Imidlertid er én ERC-søknad under arbeid mot fristen i oktober 2017. Mobiliseringen i 2016 har også vært rettet mot mobilitetsordningene under Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) der miljøene blant annet kan søke om midler til utenlandsk ph.d. («innreisende») og nettverksmidler. Det var ingen søknader mot dette programmet i 2016, men det vil mest sannsynlig være aktuelt å søke om MSCA-midler i 2017.

Prodekanene ved de juridiske fakultetene i Tromsø, Bergen og Oslo har arbeidet systematisk med opprettelsen av et nytt forskningsprogram i Forskningsrådet; RETTSTRANS. Bakgrunnen er at det er få programmer i Forskningsrådet som er eksplisitt rettet inn mot rettsvitenskapelige temaer, og det er et stort behov for å etablere øremerkete satsninger innen rettsvitenskapen. Forskningsrådet har initiert fire tematiske spissinger for programmet:

- Sikkerhet/trusler
- Teknologi og tjenester
- Politisk handlingsrom og rettighetstilpasning (særlig med henblikk på velferd og helse)
- Grønt skifte

Programmet har p.t. ikke vært behandlet i Forskningsrådet, og det er usikkert når man kan forvente at programmet blir iverksatt.

5 Internasjonalisering av forskningen

Per desember 2016 var det fire utenlandske professor II-er tilknyttet fakultetet; fra USA, Nederland, Tyskland og Danmark. Fakultetet har fast vitenskapelige ansatte fra Finland, Sverige og Tyskland, og midlertidig ansatte fra Italia, Polen og Venezuela.

Følgende åtte utenlandske gjesteforskere oppholdt seg én måned eller mer ved fakultet i 2016:

- Zsuzsanna Fejes, University of Szeged, Ungarn
- John Ford, University of Aberdeen, Skottland
- Morten Kjær, Syddansk universitet, Danmark
- Mathias van der Haegen, Ghent University, Belgia
- Elisabetti Fiochi, University of Zürich, Sveits
- Wim deCock, University of Leuven, Belgia
- Nick Storm Stansholm, Aarhus universitet, Danmark
- Lele Wei, Wuhan University, Kina

I tillegg kommer mange gjesteforskere med kortere besøk ved fakultetet.

Det internasjonale forskningssamarbeidet i 2016 var som vanlig mest rettet mot vesteuropeiske partnere, men også Russland, Kina, USA, Canada, India og Sør-Afrika er land våre forskere har faglig kontakt med.

Flere av konferansene og seminarene avholdt i regi av fakultetet i løpet av 2016 hadde internasjonal profil, se eksempler under punkt 6 – Forskningsformidling. Fakultetets forskere har også bidratt med presentasjoner og foredrag ved en rekke utenlandske konferanser.

Via FU ble det i 2016 tildelt rundt 200 000 kroner i form av reisemidler, som er svakt lavere enn i 2015. Utenlandske reiser utgjorde flesteparten med totalt 17 reiser (Tyskland, Danmark, Spania, Japan, Storbritannia, Belgia, Frankrike, USA, Sveits, Italia) mot 14 reiser nasjonalt (13 i Oslo-området). I tillegg er det foretatt mange reiser til utlandet med finansiering over små driftsmidler, Meltzermidler og egne midler i prosjekter med eksternfinansiering.

Fakultetets ph.d.-stipendiater oppfordres til utenlandsopphold, og tendensen er at dette blir stadig vanligere, mest som kortere forskningsopphold. Denne type forskningsopphold finansieres dels gjennom Meltzer prosjektstipend, FU-midler (personlige annuum), og ikke minst gjennom prosjekter med eksternfinansiering som stipendiatene måtte være knyttet til.

Når det gjelder internasjonal publisering, ble det i 2016 publisert opp mot 20 tidsskriftartikler samt i overkant av 10 artikler i antologier (forbehold om at alle er telt), de fleste på engelsk, men også to på henholdsvis på fransk og italiensk.

6 Forskningsformidling

6.1 Styrke publisering

Det er ikke iverksatt særskilte tiltak i 2016 for å styrke den vitenskapelige publiseringen ved fakultetet. Imidlertid ligger det en implisitt forventning om at alle i den vitenskapelige staben over tid skal og bør bidra i den rettsvitenskapelige diskursen ved å publisere artikler i fagfellevurderte tidsskrifter, antologier og monografier. For publisering på engelsk og andre ikke-skandinaviske språk stiller fakultetet opp med den nødvendige språkvasken.

Publisering i godkjente såkalt nivå 1- og nivå 2-publiseringskanaler gir fakultetet inntekter. 2014 var et rekordår i antall publikasjonspoeng ved fakultetet, med 117 poeng. Det ble innført flere kriterier for publikasjonspoeng i 2015, med bedre uttelling for bl.a. internasjonalt samforfatterskap. For de

andre fakultetene ved UiB medførte dette en til dels kraftig økning i poengproduksjonen, mens poengfangsten for Det juridiske fakultet gikk svakt ned fra 117 i 2014 til 115 i 2015, men som altså er en kraftig relativ nedgang sammenlignet med de andre fakultetene. Andelen nivå 2 var 18 %, mot 6 % i 2013.

Publikasjonspoengene for 2016 vil ikke foreligge før i mai 2017.

6.2 Formidlingsaktiviteter

Hovedtygden av populærvitenskapelig formidling fra fakultetets forskere foregår gjennom kronikker, foredrag i et mangfold av fora, sosiale medier, og ikke minst gjennom medieopptredener.

Faglig-pedagogisk dag ble gjennomført i februar. Fakultetet bidro med fem foredrag:

- Ragnar Auglend: *Forebygging av terrorisme*
- Ingunn Myklebust: *Dispensasjon frå byggjeforbodet i 100-metersbeltet – er kommunane for slepphendte?*
- Marte Habberstad Mo: *Samfunnsvern eller straff som fortjent?*
- Terje Einarsen: *Er FNs flyktningkonvensjon utdatert?*
- Camilla Bernt: Rettsmekling: *Konfliktløsning eller skreddersøm i domstolene?*

Forskningsdagene ble gjennomført i september. Forskningstorget på Festplassen var det største enkeltarrangementet med 26 ulike stasjoner. En jury som bestod av både barn og voksne delte ut prisen for 'Beste stasjon'. Vinneren ble til slutt Det juridiske fakultet vant for sin stasjon **'Hva er lovlig i sosiale medier?'**

Fakultetet arrangerte lokal alumnusdag 9. september. Ca. 90 alumner var innom på hele eller deler av programmet. Programmet ble meget godt tatt i mot av deltakerne.

6.3 Administrativ støtte - synliggjøring av forskningsaktivitet

I 2016 ble det omgjort en stilling i Forsknings- og stabsseksjonen fra HR til formidling / kommunikasjon. Monica Roos, ble rekruttert høsten 2016, og begynte i Forsknings- og stabsseksjonen i januar 2017. Roos skal være et nav i formidlingsaktiviteten ved fakultetet og skal bistå forskerne med å formidle sin aktivitet til et bredt publikum. Roos skal også være et bindeledd mellom Dragefjellet Lærings- og formidlingssenter og forskningsaktiviteten på fakultetet.

6.4 Konferanser og seminarer

Noen utvalgte større arrangementer i 2016:

- BECCLEs årlige konferanse om konkurransepolitikk - 21.-22. april
- Kinesisk rettskultur – sett fra et nordisk synspunkt – 20.-24. juni (i Kina)
- Bergen Lecture – årlig forelesning innen strafferett - 26. oktober